

PVO Aprūpētāju prasmju e-apmācības ģimenēm ar bērniem
ar attīstības traucējumiem vai aizkavētu attīstību

Ceturtais modulis: Bērna uzmanības noturēšana mijiedarbojoties.

Laipni lūdzam šī kursa ceturtajā modulī!

Šis modulis palīdzēs jums apgūt un izmantot padomus par to, kā iesaistīties kopīgā aktivitātē ar bērnu.

Šajā modulī uzzināsiet:

- Kā kopā ar bērnu izmēģināt jautras un pozitīvas aktivitātes.
- Kā pamanīt, kad bērns ir motivēts un viņam patīk kāda darbība.
- Kā pamanīt labu uzvedību un uzslavēt bērnu aktivitāšu laikā.

Pirmā nodarbība: Mājasdarbs.

Pārskatīsim iepriekšējos moduļos apgūtos galvenos vēstījumus un padomus.

- **Atbrīvojiet vietu: aiznesiet prom visus priekšmetus, kas novērš uzmanību, un radiet drošu vietu, kur darboties.**
- **Sāciet ar divām vai trim motivējošām izvēlēm un ievērojiet bērna izvēli.**
- **Nostājieties bērna priekšā, notupieties līdz bērna līmenim un veiciet aktivitāti pa vidu starp sevi un bērnu.**

- **Ikviens bērns spēj apgūt un attīstīt prasmes.**
- **Jūs varat palīdzēt savam bērnam attīstīties, ikdienā kopā ar viņu iesaistoties aktivitātēs un spēlēs.**
- **Ir trīs iesaistes līmeņi: nav iesaistes, iesaiste ar priekšmetu un kopīga iesaiste. Kopīga iesaiste ir vislabākais mācīšanās veids.**

Lūdzu, apturiet kursa ierakstu šeit,
lai aizpildītu darba burtnīcu, un tad
turpiniet kursu.

Mājasdarbs: ko jūs apgūvāt.

Iepriekšējā modulī jūs gatavojāties mājasdarbam. Izvērtēsim, kā jums un jūsu bērnam veicās!

Ierakstiet atbildes darba burtnīcā:

- Kādas aktivitātes jūs izmēģinājāt?
- Kas izdevās?
- Ko jūs varētu izmēģināt nākamajā reizē?

Atcerieties, ka neatkarīgi no tā, kā aktivitāte norit, ir labi tās mainīt!
Vislabāk ir sākt ar aktivitāti, kas motivē bērnu un ko jūs veicat katru dienu.

Otrā nodarbība: Lailas stāsts.

Kopīga iesaiste.

Laila ir septiņus gadus veca. Šobrīd viņa komunikācijai izmanto no diviem vārdiem veidotas frāzes, un viņai patīk dzīvnieki. Viņai ir valodas attīstības traucējumi. Šajā stāstā Laila mums parādīs vairāk nekā vienu iesaistes līmeni, un mēs redzēsim, kā viņai palīdzēt pavadīt vairāk laika kopīgā iesaistē.

Stāsta gaitā pievērsiet uzmanību tam, kā Laila mijiedarbojas gan ar priekšmetiem, gan ar mammu.

Šī ir Lailas mīļākā grāmata. Viņa zina visus vārdus. Viņai patīk pēc kārtas nosaukt vārdus, kas redzami katrā lappusē. Viņa satraucas, ja mamma mēģina stāstīt citu stāstu vai izlaiž lappuses. Laila bieži koncentrējas uz savu grāmatu, nevis uz apkārtējiem cilvēkiem.

Lailas mamma vēlas iesaistīties kopīgā aktivitātē ar Lailu. Viņa skatās un klausās, lai pamanītu, kas Lailu interesē. Viņa redz, ka Laila skatās uz grāmatas lappusi, kurā attēlots tīģeris džungļos. Tad Lailas mamma iedomājas par kādu kopīgu aktivitāti.

Viņa atnes kasti un dažus dzīvnieku attēlus. Viņa rāda uz kasti un saka: "Laila, tur ir džungļi!"

Lailas mamma cenšas iesaistīt meitu šajā aktivitātē. Viņa nostājas Lailas priekšā un notupstas līdz viņas līmenim. Māte noliek aktivitātē izmantojamus priekšmetus pa vidu starp sevi un Lailu.

Tad viņa ievieto tīģera attēlu džungļu kastē un saka: “Tīģeris ir džungļos!” Laila uz mirkli paskatās uz mammu un tad atkal pievēršas grāmatai.

Lailas mamma mēģina vēlreiz. Viņa pamana, ka Laila skatās uz ziloni grāmatā. Lailas mamma parāda Lilai ziloni un saka: “Mums ir zilonis!” Šoreiz Laila paskatās.

Lailas mamma ieliek ziloni džungļu kastē, un Laila to vēro.

Tad Laila “džungļos” ieliek ziloni! Tā ir kopīga iesaiste: Laila kopā ar mammu veic kādu aktivitāti, un Laila vienlaikus vēro gan mammu, gan aktivitāti! Lailas mamma vēlas iedrošināt Lailu, tāpēc viņa izrāda savu prieku un saka: “Ziloni iet iekšā!”

Tad Laila atkal ielūkojas grāmatā un mēģina nosaukt dzīvnieku vārdus. Mamma uzslavē Lailu, aplaudējot, jo viņa zina, ka bērni vislabāk mācās tad, ja aktivitātes ir jautras un pozitīvas un ja viņus uzslavē.

Kopīga iesaiste.

Kopīga iesaiste nozīmē to, ka bērns vienlaikus pievērš uzmanību divām lietām:

- jums;
- jūsu abu kopīgi veiktajai aktivitātei.

Pirmais galvenais vēstījums: Bērns mācās labāk, ja pievērš uzmanību jums un jūsu aktivitātei.

Panākot kopīgu iesaisti, jums ir iespēja:

Reagēt uz bērna komunikāciju saistībā ar aktivitāti.

Piedāvāt bērnam jaunus vārdus, ko izmantot šajā aktivitātē.

Reagēt uz bērna rīcību.

Parādīt bērnam jaunus priekšmetu izmantošanas veidus.

- Šajā piemērā bērnam ir kopīga iesaiste, bet citkārt bērni var būt:
  - **neiesaistīti:** klīst apkārt, atkārtot darbības, skatīties tukšumā vai skatīties apkārt; vai
  - **iesaistīti ar priekšmetu:** aplūkot priekšmetus, izkārtot priekšmetus rindā, atkārtot vienu un to pašu rotaļu ar priekšmetiem.
- Ja bērniem nav iesaistes vai ir iesaiste ar priekšmetu, viņi mazāk komunicē un iemācās.

Trešā nodarbība: Pozitīvas aktivitātes.

Otrais galvenais vēstījums: bērni vislabāk mācās tad, ja aktivitātes ir jautras un pozitīvas un ja viņus uzslavē.

Šādi varat padarīt aktivitātes jautras un pozitīvas:

- runājot ar bērnu pozitīvā un laipnā tonī;
- atpūšoties un priecājoties par bērna prasmēm, centieniem un atbilstošu uzvedību;
- nodrošinot fizisku atbalstu;
- izrādot mīlestību;
- paslavējot bērnu.

Bērna motivācija un intereses.

Pirmais padoms: skatieties un klausieties – pamaniet, kas bērnu motivē un interesē.

- Aktivitāšu laikā atvēliet pāris sekundes laika, lai ievērotu, kas bērnu interesē.
- Piedāvāriet bērnam divas vai trīs aktivitāšu izvēles iespējas. Ko jūsu bērns izvēlas?
- Reagēšana uz bērna izvēli ir veids, kā ievērot bērna intereses. Tomēr aktivitātēs izmantojiet tikai atbilstošas un drošas izvēles.
- Ja bērnam regulāri nav intereses par konkrētām izvēles iespējām, tas varētu būt tāpēc, ka tās viņam ir pārāk vieglas vai pārāk sarežģītas. Nākamajā nodarbībā uzzināsim, kā izvēlēties labākos rotaļu materiālus, ko piedāvāt bērnam. Mums vajadzēs piedāvāt bērnam atbilstoša līmeņa izvēles iespējas!

Reaģēšana, uzslavējot bērnu.

Ir dažādi veidi, kā pamanīt bērna pozitīvo uzvedību un reaģēt uz to ar uzslavu! Tālāk ir sniegti daži padomi, kā iesākt to darīt.

Otrs padoms: Skatieties un klausieties – ievērojiet, kad bērns uzvedas pozitīvi, un reaģējiet ar uzslavu.

- Iesaistīšanās rotaļās un aktivitātēs jūsu bērnam ir smags darbs! Vērojiet bērna prasmes un atbilstošu uzvedību, par ko varat bērnu uzslavēt.
- Darbojieties kā detektīvi! Atrodiet pēc iespējas vairāk brīžu, kad varat uzslavēt bērnu.
- Kad slavējat bērnu, viņš saprot, ja jūs zināt, ka viņš cenšas piedalīties.
- Uzslavēšana iedrošina bērnu mēģināt vēlreiz.
- Uzslavēšana padara jūsu aktivitātes jautras un pozitīvas.

Padomi, kā uzslavēt bērnu aktivitāšu laikā.

Varat sacīt bērnam, ka viņam labi padodas. Pārsvarā daudziem bērniem ar to pietiek.

Uzslavējiet bērnu šādi:

- Plats smaids, aplaudēšana, uzslavēšana ar vārdiem: “Malacis!”, “Tu centies!”, “Tu palīdzēji!”
- Kutināšana vai iemīļota rotaļa, piemēram, paslēpes vai šūpošana gaisā.

Uzslavējot bērnu.

Dažreiz varat bērnam piešķirt nelielu “balvu” par to, ka viņš izmēģina kaut ko jaunu vai kaut ko izdara labi. Balvas īpaši ieteicams izmantot aktivitātēs, kuras ir ļoti svarīgas jums vai jūsu ģimenei, bet ne īpaši motivējošas bērnam. Jūs varat bērnam dot:

- mīļāko rotaļlietu vai priekšmetu
- nelielu gabaliņu iecienītākā ēdiena

Neaizmirstiet bērnam uzsmaidīt, vienlaikus bērnu uzslavējot!

Mudiniet visus ģimenes pieaugušos paslavēt bērnu.

Lūdzu, apturiet kursa ierakstu šeit, lai aizpildītu darba burtnīcu, tad turpiniet kursu.

Rakstveida uzdevums: kā uzslavēt.

Padomājiet par dažādiem veidiem, kā jūs varētu uzslavēt bērnu nākamās aktivitātes laikā. Darba burtnīcā pabeidziet šādus teikumus.

- **Es varētu bērnu uzslavēt šādi:**
- **Es varētu uzslavēt bērnu par šādu uzvedību:**

Bērnu var uzslavēt dažādos veidos, taču jūs labāk nekā jebkurš cits pazīstat savu bērnu un to, uz ko viņš reaģē. Teikt “Tu palīdzēji!” vai “Lieliska izvēle!” vienmēr ir labs veids, kā uzslavēt un iedrošināt bērnu. Jūs varat uzslavēt, piemēram, mazgāšanās, ģērbšanās vai spēļu laikā. Īpaši svarīgi ir uzslavēt bērnu par darbībām, kas viņam sagādā grūtības.

Mājasdarbs.

Kad esat uzzinājis par kopīgu iesaisti ar bērnu, ir pienācis laiks sagatavoties nākamajai aktivitātei, ko veiksiet kā mājasdarbu. Izmantojiet tālāk sniegtos padomus un neaizmirstiet aizpildīt darba burtnīcu.

- Izvēlieties divas ikdienas aktivitātes, ko veiksiet kopā ar bērnu vai kurās iesaistīsiet bērnu. Izvēlieties aktivitātes, kas jūsu bērnam būs motivējošas un kas notiek gandrīz katru dienu.
- Plānojiet pavadīt vismaz 5 minūtes kopā ar bērnu ikreiz, kad kopā veicat šo aktivitāti.
- Centieties izpildīt šīs aktivitātes katru dienu.

Lūdzu, apturiet kursa ierakstu šeit, lai aizpildītu darba burtnīcu, tad turpiniet kursu.

Rakstveida uzdevums: Mājasdarba izpildes plāns

Darba burtnīcā uzrakstiet mājasdarba izpildes plānu, pabeidzot šādus teikumus:

- Manas divas ieplānotās aktivitātes ir:
- Ja šīs aktivitātes neizdosies, es varētu izmēģināt divas citas aktivitātes, piemēram:
- Es centīšos padarīti šīs aktivitātes jautras un pozitīvas, veicot šādas darbības...

Padomi mājasdarba izpildei:

Plānojiet ievērot visus līdz šim apgūtos padomus:

- Vietas iekārtošana: aiznesiet prom visus priekšmetus, kas novērš uzmanību, un radiet drošu vietu, kur darboties.
- Sāciet ar divām vai trim motivējošām izvēlēm un ievērojiet bērna izvēli.
- Nostājieties bērna priekšā, notupieties līdz bērna līmenim un veiciet aktivitāti pa vidu starp sevi un bērnu.
- Skatieties un klausieties – pamaniet, kas motivē un interesē bērnu.
- Skatieties un klausieties – ievērojiet, kad bērns uzvedas labi, un uzslavējiet viņu par to.

Neaizmirstiet ierakstīt darba burtnīcā, ko pamanījāt par to, kā bērns reaģēja aktivitātes laikā.

Ceturtā moduļa kopsavilkums: ko jūs apgūvāt.

- Jūs varat palīdzēt bērnam pavadīt vairāk laika, kopīgi veicot dažādas aktivitātes un izmēģinot līdz šim apgūtos padomus.
- Kopīga iesaiste nozīmē, ka bērns vienlaikus pievērš uzmanību divām lietām:
  - jums; un
  - jūsu abu kopā veiktajai aktivitātei.
- Skatieties un klausieties, lai ievērotu, kas jūsu bērnu motivē un interesē.
- Ievērojiet, kad bērns uzvedas labi, un uzslavējiet viņu par to.
- Bērni vislabāk mācās tad, ja aktivitātes ir jautras un pozitīvas un ja viņus uzslavē.
- Uzslavas motivē bērnu un mudina viņu mēģināt vēlreiz.

Paldies, ka pabeidzāt šo moduli!

***Lūdzu, atbildiet uz moduļa pārbaudes darba
jautājumiem un aizpildiet novērtējuma anketu.***

Pēc četrām vai piecām dienām, kad kopā ar bērnu būsiet izpildījuši mājasdarbu, būsiet gatavs pāriet pie nākamā moduļa.

Neaizmirstiet arī parūpēties par sevi. Pirms uzsākt nākamo moduli, varat turpināt veikt jau iesāktās darbības, rūpējoties par sevi, vai izmēģināt kaut ko jaunu.

Uz tikšanos!